

Johann Christian Burgmann

**Programma, Quo Rector Vniversitatis Rostochiensis, Ioannes Christian.
Bvrgmann ... Matronae ... Dominae Catharinae Margaretae, Natae Stindten, Viri ...
Domini Ioann. Georgii Wetken/ Civitatis Rostochiensis Senatoris Gravissimi, De
Patria Longe Meritissimi, Relictae Vidvae, Svperioris Anni Die XVII. Decembr.
Placide Defvnctae, Exseqvias Honorificas, Easqve Solemnes, Die XI. Ianvar. A.
MDCCXLIII. A Liberis Generisqve Moestissimis, Adornandas Indicit, Omnesqve
Omnivm Ordinvm Cives Academicos, Officiose Et Peramanter Obsecrat ...
Absolvant**

Rostochii: Typis Ioann. Iacob. Adleri, [1743]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1798902486>

Druck Freier Zugang

Circa 80 Rostocker Philanthrop. Programme,
meist Festschälle in vorliegenden bürgert. Familien betr.

(Zinsv. u. d. nobilitierten Familien:

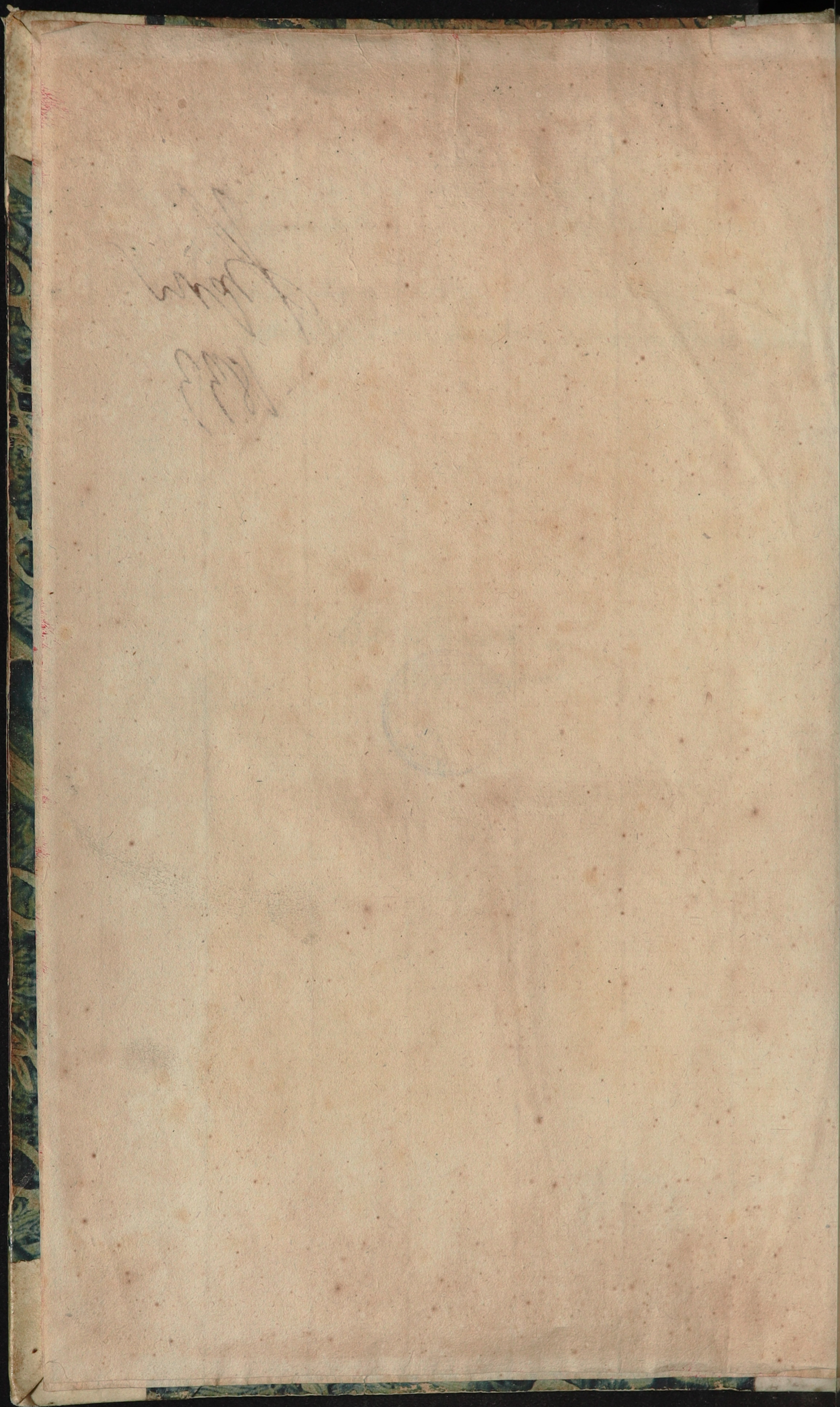
Nettelbladt, Preen, Quistorp, Schoepffer, Schuckmann)
u. a.

82 Stücke

Mk1b Gen - 40
2/3 II

Spin.
1833.

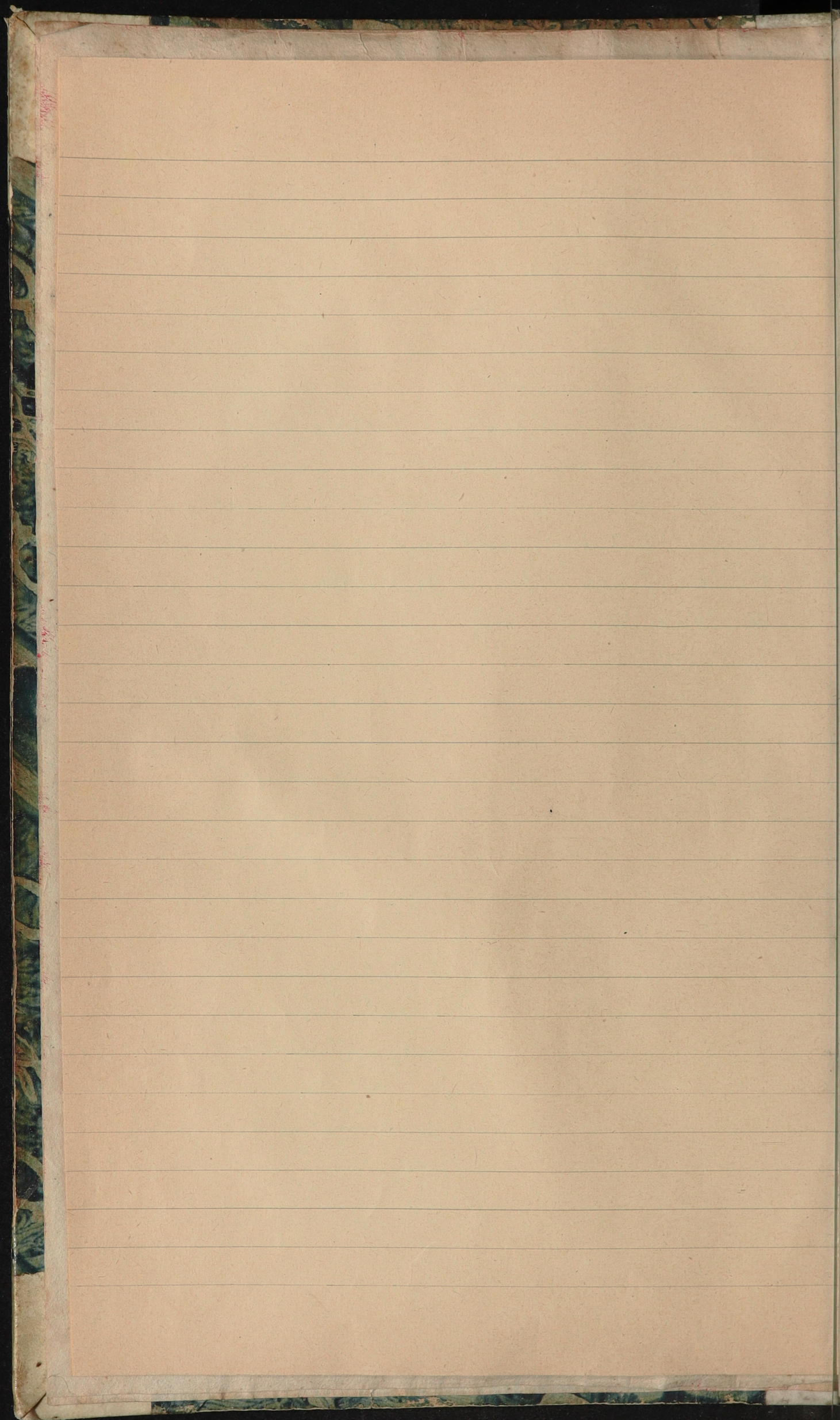
Leichenprogramme, alphabetisch geordnet
nach d. Namen d. gefeierten Person, nebst Sterbejahr.

L — Z

1. Quistorp, Anna Christina, geb. Lenthe. 1753
- 2/3. Luger, Johann Georg. 1748.
4. — — — (Vater). 1751.
5. Mantzel, Kaspar. 1735.
6. — , Maria Justine Margarete. 1742.
7. Schweder, Margarethe, geb. Meyer. 1728.
8. Meusling, Catharina Margareta verh. Pries. 1733.
9. Michelsen, Andreas. 1730.
10. Becker, Catharina Elisabeth, geb. Michelsen. 1744.
11. Michelsen, Christoph Andreas. 1746.
- 12/13. Jaddel, Elsabe Dorothea, geb. Michelsen. 1745.
14. Müller, Karl Ludwig. 1761.
15. Nettelblatt, Heinrich [Vater] 1735.
- 16/17. — — [Sohn] 1761.
18. Neuenrath, Anna Margareta. 1726
19. Niehenck, Joh. Balthasar. 1738.
20. Niemann, Johann. 1746.
21. — , Michael. 1729.
22. Oerthling, Joachim Felix. 1745
23. Meyer, Anna Maria, geb. Pauli. 1738.
- 24/25. Engelsen, Maria, geb. Pauken. 1738.
26. Petersen, Johann Christian. 1766.
27. Prehn, Wilhelm. 1751.
- 28/29. Pries, Joachim Heinrich. 1763.
30. Quistorp, Hugo Theodor. 1732.
- 31/32. — , Johann Jakob. 1767.
33. — , Lorenz Gottfried. 1743.
34. — , Johannes Christian. 1722.

35. Rassow, Julius Friedrich. 1740
36. Redeker, Heinrich Rudolf. 1716.
37. Richter, David. 1753.
38. Danckwarth, Catharina Emerentia geb. Schaeffer. 1737.
- 39/40. Schaper, Johann Ernst. 1721
41. Scheffel, Heinrich Gustav. 1738.
- 42/43. Schmidt, Jonas. 1745.
- 44/45. Schoepffer, Johann Joachim. 1719.
46. Schuckmann, Heinrich. 1706.
47. Dörcks, Margaretha, geb. Schuckmann. 1731.
48. Schmidt, Isabe Margaretha, geb. Schwabe. 1743.
49. Zeidler, Anna Emerentia, geb. Schwartz. 1729.
50. Senst, Agneta Sophie, 1729.
51. — Hermann Peter. 1728.
- 52/53. Sibeth, Karl. 1734.
54. Sivers, Jakob. 1729.
55. Luger, Christine Elisabeth, geb. Spalding. 1746.
56. Spalding, Johann David. 1757.
57. — Thomas. 1743.
58. Burgmann, Anna Christina, geb. Stein. 1773.
59. Stein, Walthier. 1739.
60. Stever, Johann Kaspar. 1729.
61. — , Johann Valentin. 1755.
62. — , Theodor Matthens. 1735.
63. Stieber, Georg Friedrich. 1755.
64. Wetken, Catharina Margareta, geb. Stindt. 1743.
65. Stolte, Christian Rudolf. 1680-1731.
66. — — — 1711-1736.
Heinrich Christian. 1715-1736.
67. — , Peter. 1733.
68. Töppel, Margareta Catharina, verh. Oldenburg. 1774.

69. Verpoorten, Theodor. 1728.
70. Weiß, Margaretha Agnes, geb. von Heidenkopf. 1726.
71. Weidner, Johann Joachim. 1732.
72. Weiß, Gottfried. 1697.
73. Wetken, Johann Georg. 1716.
74. Wilde, Joachim. 1737.
75. Weidner, Johann Joachim. 1732.
76. Barnstorff, Anna Margaretha, geb. Willebrand. 1724.
77. Willebrand, Martin Albert. 1746.
78. Stein, Anna Dorothea, geb. Wolff. 1744.
79. Wolfraath, Dietrich Samuel. 1753.
80. Wulf, Catharina Margareta, verh. Stein. 1734.
81. Zaidler, Johannes. 1727.
82. Zinck, Johannes. 1732.

PROGRAMMA,

QUO

RECTO UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS,

IOANNES CHRISTIAN. BURGMANN,

S. S. THEOL. DOCT. ET PROFESSOR. P., AD AEDEM SP. S. PASTOR,

MATRONAE PRAENOBILISSIMAE, SUIQUE
SEXVS ORNAMENTIS ADCENSENDAE,

DOMINAE

CATHARINAE

MARGARETAE,

NATAE STINDTEN,

VIRI QUONDAM AMPLISSIMI AC PRVDENTISSIMI,

DOMINI

IOANN. GEORGII Setten,

CIVITATIS ROSTOCHIENSIS SENATORIS GRAVISSIMI,

DE PATRIA LONGE MERITISSIMI,

RELICTAE VIDVAE, SUPERIORIS ANNI

DIE XVII. DECEMBR. PLACIDE DEFUNCTAE,

EXSEQUIAS HONORIFICAS, EASQUE SOLEMNES,

DIE XI. IANVAR. A. MDCCCXLIII.

A LIBERIS GENERISQUE MOESTISSIMIS,

ADORNANDAS INDICIT,

OMNESQUE OMNIUM ORDINUM CIVES
ACADEMICOS,*OFFICIOSE ET PERAMANTER OBSECRAT,*

VT FREQUENTI COMITATV ILLAS CELEBRENT

ATQUE ABSOLVANT.

ROSTOCHII,

Typis IOANN. IACOB. ADLERI, SEREN. PRINC, ET ACAD. TYPOGRAPHI,

†† †† ††

inistris atque inauspicatis auspiciis iniens semet induit annus, quem auspicatum & secundum inuicem ominati, mutuoque comprecati eramus. Tristissima statim sub ingressum significanda sunt parentalia, Optimae Matris, Socrus, Auiæ, Sororis, Adfinis, Materæ, & Cognatæ inferiis constituta. Finem enim viuendi fecit, imminente superioris anni fine, & in illius propemodum exitu, die videlicet decima septima mensis Decembris, orbe exiit, Matrona & genere & virtute præstantissima, Praenobilissima Domina CATHARINA MARGARETA, ortu STINDTEN, Viri olim Amplissimi, atque Prudentissimi, Domini IOANNIS GEORGII Wetken, Senatoris Rostochiensis, præclarissime de publica illius re promeriti, Coniunx quondam amantissima, & ultra viginti sex annos Vidua superstes. Quam grauius acerbum hunc casum Liberi, Generi, Nepotes & Neptes, Frater, Soror, ceterique sanguine vel adfinitate BEATÆ innexi adcipiant, coniectura haud aegre adsequimur. Ex amore enim, quo viuos prosequimur, desiderium eorum, quando decedunt; ex desiderio aegritudinem, quam difficulter quis effugerit, elicit natura. Quorum enim, inquit AVGVSTINVS (a) nos vita propter amicitiae solatia delectabat, unde fieri potest, ut eorum mors nullam nobis ingerat maestitudinem? Quam qui prohibet, prohibeat, si potest, amica colloquia: interdicat amicalem societatem, vel interdicat affectum omnium humanarum necessitudinum, vincula mentis immiti stupore dirumpat: aut sic vtendum eis censeat, ut nulla ex eis animum dulcedo perfundat. Quod si fieri nullo modo potest, etiam hoc quo pacto futu-

(a) de Ciuitate Dei ad MARCELLINVM Lib. XIX. Cap. VIII.

futurum est, ut eius nobis amara mors non sit, cuius dulcis est vita? Sapientes quidem ex Porticu, quo videantur ἀπαθείς, ut omnes adfectus, quorum impulsu animus commouetur, ex homine tollunt; (b) ita pariter aegritudinem expellunt. Vocant autem aegritudinem animi contractionem rationi non obtemperantem, & ab ea luctum, maerorem, aerumnam, dolorem repetunt. (c) Itaque sapientem constare sibi, in eodem semper animi statu & tenore censent: atque eo optimo & optatissimo, id est in gaudio semper esse, quemadmodum hoc paradoxon proponit IVSTVS LIPSIUS (d). Talis enim iuxta SENECAM (e) est sapientis animus, qualis mundi status super lunam. Semper illic serenum est. Habes ergo, quare velis sapiens esse: quia numquam sine gaudio est. Consequens est, a sapiente luctum, aegritudinem, dolorem, lacrymas abesse, neque dolore capiendum, iudice ZENONE CITTIEO (f) sapientem, quod ea aegritudo sit animi, ratione aduersante, contractio, quemadmodum APOLLODORVS ait moralibus. Consciuntur reliqui. SENECA: (g) aegritudo in sapientem virum non cadit: Serena eius mens est, nec quidquam incidere potest, quod illam obducatur. Nihil aequae hominem, quam magnus animus decet: non potest autem magnus esse idem, si metus & maeror confundit, si mentem obducit & contrahit. Hoc sapienti ne in suis quidem accidet calamitatibus, sed omnem fortunae iram reuerberabit, & ante se franget. Eandem semper faciem seruabit, placidam & inconcussam: quod facere non posset, si tristitiam reciperet. MARCVS ANTONINVS (h): Lamentantibus ne collamenteris, neue commouearis. Et alibi (i): Si opinionem tuam ab eo, quod dolorem adferre Tibi videtur, semoueris, ipse in tutissimo mox consistes. Quis ipse? Ratio. At non sum ratio. Esto. Ratio itaque se ipsam ne dolore adficiat. Supponunt hi Philosophi, perturbationes animi non esse naturales, sed voluntarias, prauaque opinione susceptas, ideoque per se malas & eradicandas. Planissime id exponit CICERO, qui, reliquorum Philosophorum decreta cum ZENONIS placitis conferens (k) subiungit: cum perturbationem animi illi ex homine non tollerent, naturaeque & condolecere & concupiscere & extimescere, & efferri laetitia dicerent, sed ea contraherent, in angustumque deducerent, hic omnibus his quasi morbis voluit carere sapientem: cumque eas perturbationes antiqui naturales esse dicerent, & rationis expertes - ne his quidem assentiebatur. Nam & perturbationes voluntarias esse putabat, opinionisque iudicio suscipi, & omnium perturbationum arbitrabatur esse matrem, immoderatam quandam intemperantiam. Est igitur

A 2

ZENO-

- (b) Vtrum satius sit modicos habere affectus, an nullos, saepe quaesitum est. Nostri illos expellunt: Peripatetici temperant. Ego non video, quomodo salubris esse, aut utilis possit ulla mediocritas morbi. Verba habes SENECAE Epist. CXVI. Addatur LIPSIUS *Manuduct. ad Stoicam Philosophiam* Libr. III. Dissert. VII. p. 151. sqq.
- (c) vid. THOMAS STANLEIUS *Historia Philosophiae* Part. VII. de doctrina Stoicorum P. II. C. VII. p. 599.
- (d) *Manud. ad Stoicam Philosoph.* L. III. Dissert. V. p. 145. sqq.
- (e) Epist. LIX. Opp. ed. Anrw. A. 1615. p. 487.
- (f) DIOGENIS LAERTII de vitis ac moribus philos. Libr. VII. Segm. 118.
- (g) de Clementia Libro II. C. V. p. 211.
- (h) Libro VII. eorum, quae de seipso ad seipsum scripsit §. 41. ed. Iosf. 1729. p. 143.
- (i) l. c. Libro VIII. §. 40. p. 113.
- (k) *Academicar. quaestionum* L. I. opp. e. lit. Basil. 1687. p. 1025.

ZENONIS haec definitio, addit alibi (l) ; ut perturbatio sit, quod $\pi\alpha\theta\eta\varsigma$ ille dicit, auersa a recta ratione contra naturam, animi commotio. Idem deinceps ad Stoicos generatim refert (m) : omnium autem perturbationum fontem esse dicunt, intemperantiam : quae est a tota mente & a recta ratione defectio, sic auersa a praescriptione rationis, ut nullo modo adpetitiones animi, nec regi, nec contineri queant. Oppugnata haec Stoicorum scita a Peripateticis esse constat ; sed dissensionem omnem in verborum pugnam defuisse, abnuirequit (n) Praeterquam enim, quod $\alpha\pi\alpha\theta\eta\varsigma$, quam sibi arrogabant Stoici, ambigua inuoluerent opinionis voce, qua mox perturbationum causam, mox ipsum adfectum, mox secundum eius gradum adpellabant (o) : adfectus in tres motus secernebant (p) & de posterioribus, maxime tertio, plerumque lites mouebant, cum Aristotelici vicissim primum adfectus nomine praecipue designarent, vel saltem simul complecterentur. (q) Atque hinc etiam fit, ut Stoici adfectus, quos voluntarios esse (scilicet ratione posteriorum graduum) disputant, naturales (videlicet intuitu primi gradus) esse, largiantur, & ab iis sapientem haud facile liberatum esse, pronuncient. Testem excito SENECA. *Quis negat*, ait, omnes affectus a quodam quasi naturali fluere principio ? cuius curam nobis nostri natura mandauit : sed huic ubi nimium induleris, vitium est. (r) Refert huc quae conditione quadam humanae sortis eueniunt : ideoque etiam sapientissimis accidunt. Inter quae & primus ille ictus animi ponendus est. (s) Quaedam enim, scribit ad LVCILIVM (t), nulla virtus effugere potest : admonet illam natura mortalitatis suae : itaque & vultum adducet ad tristitiam, & inhorrescet ad subitam. Est naturalis affectio inexpugnabilis rationi. De dolore & luctu figillatim idem adfirmat : Non educo sapientem ex hominum numero, nec dolores ab illo, sicut ab aliqua rupe nullum sensum admittente submoueo. (v) Consolatoria super amici morte (x) haec habet : Nobis ignosci potest, prolapsis ad lacrimas : si non nimiae decurrerent, si ipsi illas repressimus. Nec sicci sint oculi amisso amico, nec fluant, lacrimandum est, non plorandum. Quae cum ita sint, satis adparet, dolorem & luctum in se naturalem & honestum, hominique consentaneum esse, idque nec Stoicos, a cerrimos alioquin $\alpha\pi\alpha\theta\eta\varsigma$ defensores diffiteri aulos

(l) *Tusculan. quaest. L. III. p. 1132. L. IV. p. 1143.*

(m) *Tuscul. quaest. L. IV. p. 1143.*

(n) Obseruatum id iam fuit AVGVSTINO *de Ciuit. DEI L. IX. C. IV.* : Aut nihil, aut pene nihil distat inter Stoicorum aliorumque Philosophorum opinionem de passionibus & perturbationibus animorum & rel.

(o) ANTONINVS *L. IX. §. 7. p. 190.* SENECA *de ira L. II. c. I. p. 18. 19.* & CICERO *Tuscul. quaest. L. III. p. 1132 ; L. IV. p. 1142.* iungatur D. BVDDEI *introductio ad Philosophiam Stoicam ex mente sententiaque M. AVRELII ANTONINI Imp. ed. 1729 praemissa Sect. V. §. IV. V. VI. p. 63. sqq.*

(p.) SENECA *de ira Lib. II. Cap. IV. Opp. p. 20.*

(q) D. BVDDEVS *Exercit. IV. de erroribus Stoicorum in philosophia Moral §. IV. Anal. etorum historiae philosophicae p. 190. sqq.*

(r) *Epist. CXVI. p. 654.*

(s) *de ira Lib. II. c. II. p. 19.*

(t) *Epist. LVII. p. 480.*

(v) *Epist. LXXI. p. 512.*

(x) *Epist. LXXX. p. 489.*

aulos fuisse (y), licet sapientis sui exornandi gratia subinde quaedam admiscuerint, & adfectarint. Luculentius hoc confirmat christianismus, qui amorem integrum commendat, nec communi natura hominem exuit. Inter effectus autem charitatis rectaeque naturae luctus merito recensetur, qui, sicuti CICERO loquitur, lacrymis & doloribus, ut honore suo colitur. Tempus enim ad plorandum & ad plangendum nobis conceditur, *Cobel. III. 4.* & flere cum flentibus iubemur *Rom. XII. 15.* imo bonum est abire in domum luctus, prae abire in domum conuiuii, & cor sapientum est in domo luctus *Cobel. VII. 2. 4.* Tantum igitur abest, ut ἀπὸ Θεοῦ, ἀδίαφορῶς, ἀσπυγῶς, & ἀναισθησία christianos deceat, ut quid demortuis, qui nobis in vita coniuncti gratique fuerunt, lege charitatis christianae post obitum debeamus, exemplis scripturae sacrae plurimis admoneamur, ut ABRAHAMAE uxorem *Genes. XXIII. 2.* ; IOSEPHI & fratrum Patrem, *Gen. L. 8. 10.* ; Israelitarum AARONEM *Num. XX. 29.* MOSEN *Deuter. XXXIV. 8.* SAMVELEM *I Sam. XXV. 2.* ; DAVIDIS IONATHANEM *2 Sam. I. 16. 25. 26.* ; piorum STEPHANVM *Act. VIII. 2.* lugentium : maxime CHRISTI, qui ad LAZARI, sibi carissimi, descendens sepulchrum, lacrymas non continuit, *Io. XI. 33. 35.* Culpandi quidem sunt, qui ex incredulitate contristantur, quia de futuro saeculo desperant ; vel ex diffidentia, quia cum amici morte felicitatem suam exspirasse omnem, abiecta, quam in supremo Numine collocare debebant, fiducia, temere sibi persuadent ; vel ex animi mollicie, quia aduersorum impatientes Diuinae se voluntati submittere nesciunt. Nec minus iure meritoque increpantur, qui lamentationibus aut fletibus modum haud adhibent, nimio plus adfectui indulgentes, aut indignis modis, ritibusque ethnicis eundem prodentes. Hos lege expressa damnauit sanctissimum Numen *Leuitic. XIX. 28. Deuter. XIV. 1.* Illis autem obuiam ire voluerunt, qui dolorem mortis, luctus in plateis, lamentationes, ululationes & ineptius alias taxant primitivae Ecclesiae Patres (y) ; Luctum autem christianum & moderatum nemo facile sugillauerit aut reprehenderit. *Minime lugere, sed ἀμείττως, inquit CHRYSOSTOMVS (a) sine debita moderatione lugere veto ; non sum immanis atque crudelis. Video naturam dolere & quotidianam requirere consuetudinem. Non licet nullo affectu moueri, quod & Christus ostendit, lacrymatus est super Lazaro, eius sequere exemplum. Lacrymare, sed leniter & prudenter & cum DEI timore. Si hac ratione lachrymas fundes, non resurrectionis diffidentiae argueris, sed aegre ferre carissimi seiunctionem videberis. Nam & peregre proficiscentes lachrymis prosequimur, non tamen ut mortuos, ita & tu lugeas tanquam praemiseras peregrinum.* Gemina habet AVGVSTINVS (b) : Permittantur pia corda charorum de suorum mortibus contristari dolore sanabili, & consolabiles lachrymas fundant conditione mortali, quas cito reprimat

B

fides

(y) Grauius fers, scribit SENECA, l. c. decessisse Flaccum, amicum tuum : plus tamen aequo dolere te nolo. Illud, ut non doleas, vix audebo exigere : & esse melius scio. Sed cui ista firmitas animi continget, nisi iam multum supra fortunam elato ?

(z) Testimonia quaedam illorum collegit IOANN. GERHARDVS *Locor. Theologicor. Tom. VIII, Tract. de morte C. VII. §. 93. p. 56. sq.*

(a) Homilia LXI. in IOANN. circa finem.

(b) *Sermonum de Verbis Apostoli n. XXXIV. opp. T. X. p. 526.*

fidei gaudium, qua credunt fideles quando moriuntur, paululum a nobis abire & ad meliora transire. Multa quidem argumenta tam ex scriptura, quam ex ratione & exemplis, adversus luctum pro nostris adferri possunt, & solent; nulla tamen sunt, quae absolute concludant contra omnem luctum & planctum, sed tantum aduersus immoderatum, ex impatientia vel diffidentia orientem, ut recte monet IO. ANDR. QVENSTEDIVS (c) Obistere videntur, quod opinati sunt olim nonnulli, verba PAVLI I Thessal. IV. 13: *Non volo vos ignorare fratres, de dormientibus, ut non tristes sitis, sicut etiam reliqui, qui spem non habent.* At non absolute luctum prohibet Apostolus, sed comparate ad eos, qui spe beatæ vitæ & resurrectionis erant destituti. Necessè est, inquit AVGVSTINVS, (d) ut tristes simus, quando nos moriendo deserunt, quos amamus, quia etsi nouimus eos, non in æternum relinquere nos mansuros, sed aliquantum præcedere secuturos: tamen mors ipsa quam natura refugit, cum occupat dilectum, contristat in nobis ipsius dilectionis affectum. Ideo admonuit Apostolus, non ut non contristemur, sed non sicut caeteri, qui spem non habent. Contristamur ergo nos in nostrorum mortibus necessitate mittendi; sed cum spe recipiendi. Inde angimur, hinc consolamur. Inde infirmitas afficit, hinc fides reficit. Inde dolet humana conditio, hinc sanat diuina promissio. Vult PAVLVVS modum statui, ne luctus ille videatur cum quadam Ethnica ignorantia status futuri sæculi, vel cum impatientia, impioe murmure, aut desperatione salutis esse coniunctus: qualis solet esse luctus eorum, qui spem non habent. Haec verò gentilium periphrasis est. Etenim gentiles dicuntur carere spe, h. e. expectatione futuræ beatæ resurrectionis, cum omnem plane corporum resurrectionem ignorent: quandoquidem nec Deum, nec voluntatem eius, nec Christum & beneficia ipsius cognita & perspecta habent. (e) In confesso haec sunt apud omnes, si discefferis a PETERSENIO, eiusque sectatoribus. Is enim, ut chiliastrum tueatur, de resurrectione non vniuersali & simultanea, sed particulari solum piorum hic agi contendit, nec gentilibus ista opponi credit, sed Thessalonicensibus quibusdam, qui maerori se tradiderint, quod defunctos amicos in millenarii gaudii partem minime venturos esse, sibi persuaferint. (f) Sie haben von andern etwa gehöret, oder von selbst dafür gehalten, dass nur die, so die Zukunfft des Herrn, die sie für der Thür zu seyn gläubeten, erleben solten, die Herrlichkeit der Zukunfft zu seinem Reiche geniessen würden; daraus bey ihnen wegen der Ihrigen, oder ihrer Freunde, die bereits, ehe der Herr gekommen, entschlaffen waren, eine grosse Traurigkeit entstanden, welche Traurigkeit ihnen zu benehmen, der Apostel mit einem gewaltigen Trost auftritt, und ihnen saget als ein Wort des Herrn, dass die, so in Christo entschlaffen, so gar nicht von solchem herrlichen Reiche würden ausgeschlossen seyn, sondern noch dazu zu erst würden auferstehen &c. Ea scilicet est chiliastrum

(c) *Antiquitat. biblicar. & ecclesiasticor. Part. II. C. XIII. p. 157.*

(d) *Sermon. de verbis Apostoli n. XXXIV. Opp. T. X. p. 525.*

(e) Recito verba AEG. HVNNII ad h. l. thesauri apostolici p. 688.

(f) *Part. I. des vesten Grundes des in der siebenden Posaunen annoch zukünfftigen Reiches Christi Epist. II. S. VI. p. 10.*

rum solertia, ut in plerisque scripturae dictis, felix illud regnum millenarium, in quo christianae religionis summam verti, arbitrantur, tam quaerant quam inueniant, regno gratiae spirituali, & gloriae coelesti, quasi nullum ista momentum trahant, raro locum relinquentes. Quam contorta haec sit commatis Apostolici interpretatio, ex eo liquet, quod non solum narratio de Thessalonicensium falsis persuasionibus, quibus παραρηγία superstruitur, ex ingenio fingatur, & citra SPIRITVS S. quoddam indicium pro lubitu supponatur, cum tamen ut res facti probari debuisset; verum etiam sermo sit de iis, qui simpliciter spem non habent, h. e. futuri saeculi statum ignorantes, vel saltem nil certi de eodem compertum habentes, de morte suorum animo vehementer angebantur. Quinam autem hi alii possunt esse, quam ethnici reuelatione destituti & nec de animae immortalitate, nec de vita aeterna, multo minus de separatae animae post mortem statu, aut corporum resurrectione, quibus quatuor capitibus spes christianorum futura maxime continetur, conuicti? Erant quidem inter gentiles aliqui, traditione vel argumentis probabilibus inducti, qui meliorem vitae conditionem, utcumque sperabant, spes vero illa, ut bene monet, IO. CHRISTOPH. WOLFIVS (g) certo fundamento ita erat destituta, ut ipsi inter spem metumque haerent. Forte quis interferet, ethnicos haec non nescire potuisse, quandoquidem ex sanae rationis principiis demonstrari queant, & a recentioribus Philosophis, post reliquos aliquot abhinc mensibus a. Cl. IOANN. ERNESTO SCHVBERTO (h) demonstrata sint. Sed a Philosophis recentioribus ad antiquiores; a Christianis ad gentiles non valet consequentia. Suffragaturos mihi quoque vno plures reor, si demonstrationum vim me perspicere, negauero. Saltem ab hac sententia prope abest Celeb. IOANN. DIETERICVS WINCKLERVS, Professor Hamburgensis meritissimus (i) Curatius haec disquiri merebantur; Sed latius excurrere mihi non licet. Id vnum addo, luctum suos admittere gradus qui a beneficiorum, cognationis, dignitatum, meritorum, virtutum inaequalitate & disparitate proueniunt. Complectitur ista SYRACIDES vocibus: κατὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, c. XXXVIII 17, quas b. LVTHERVUS conuertit: darnach er gewest ist; SEB. SCHMIDIVS: fac fletum iuxta dignitatem eius (mortui). Quae cum ipsi rationi congruant, nec in dubium facile possint vocari, apertum est, luctum, quo superstites BEATAE MATRONAE prosequuntur obitum, esse non minus iustissimum, si vinculum necessitudinis spectes; quam aequissimum, cum DEFUNCTAE laudes & virtutes insignes hoc officium suo velut iure deposcant. Id autem ut perficiam, nil amplius opus est, quam ut BEATAE biographiam simplici oratione exponam. Ἀξίαν enim illius vitae ingressus, progressus & egressus loquuntur. De singulis non,

B 2

quae-

(g) *Curis Philolog. & Crit. in posterior. Pauli Epistolas ad h. l. p. 371.*

(h) *in den Gedanken von dem ewigen Leben und dem Zustande der Seelen nach dem Tode C. I. integro.*

(i) *im schriftmäßigen Unterricht von der Vesterblichkeit der Seelen §. 9. p. 17. Comp. CONRINGII Epistola p. 21. sqq. inserta.*

quaecunque commemorari possent referam sed quae MATRONAE perfunctae, ut par est, commendandae inseruiunt memoriae.

Ingressus gloria elucet, nec una eminet dignitate. Natalis quippe Ciuitas BEATAE, quae A. MDCLXXII. d. xxv. Augusti lucem adspexit, contigit Rostochium, urbs praerogatiuis amplissimis, musis & mercatura, conspicua. Originem autem illa traxit ex stemmate, quod in his non tantum oris; sed & chersoneso Cimbrica, praecipue Republica imperiali Libera Lubecensium, inclaruit.

PATRE gauisa est Viro Spectatissimo & Amplissimo, Domino WOLHARDO STINDT, Ciue primario, & Cereuisiario. Editus hic erat in lucem A. MDCCXXXVIII. d. 6. Ianuar., & adultior factus Themidi semet addixerat. Licet vero haud vulgares in legum studio progressus ostendisset, extincto tamen Parente, aevi sui consuetudini cessit, & ad rem oeconomicam animum adiecit, mercator & cereuisarius factus. Vitae sociam Virginem tum Splendidissimam, CATHARINAM SEEGEMANN, A. MDCCXLVII. d. xxvii. Martii natam, BEATAE MATREM, elegit, eamque A. MDCLXX. circa tempus quadragesimale, interueniente benedictione sacerdotali, domum duxit. Nihil matrimonio huic defuit ad exoptatam prosperitatem, excepta diuturnitate. Sex enim anni vix elapsi erant, cum in ipsius aetatis robore fatis concederet Maritus. Anno scilicet MDCLXXVI, quem interiecto XXIII. annorum spatio, insecuta est vxor vidua, a. MDCCXCIX. d. vi. Nouembris. Reliquerunt tres liberos, filium unum, duasque filias:

I. WOLHARDVM STINDT, natum MDCLXX. d. xxviii. Octobr. Is ut Patri cognominis est, ita eiusdem quoque vestigia signauit, studioque iuris se dedit, variis eruditionis speciminibus vulgatis, pridem isto nomine laudatus *Rostochii literati* p. 433. Priuatam autem postea publicae anteposuit vitam, non in otio tamen consenscens, sed disciplinis praesertim mathematicis, sollerter operans & etiamnunc vacans.

II. CATHARINAM MARGARETAM, A. MDCLXXII. d. xxv. Augusti orbi donatam. De qua MATRONA Nostra deinceps copiosius dicetur.

III. ANNAM SOPHIAM, MATRONAM hodie Grauiissimam: natam A. MDCLXXIV. tempore quadragesimali, & inde a Paschate A. MDCCC vxorem suauissimam Viri Nobilissimi, Consultissimi, Amplissimi & Prudentissimi, Dn. D. IOANN. ADOLPHI KROHN, Icti Celeberrimi, & per decennium Syndici Rostochiensis, dehinc Senae oris Lubecensis, cuius solidam doctrinam, & in rem non minus litterariam, quam ciuilem merita, Perillustres quondam de KLEIN *Programm. inaug.* A. MDCCXCVIII. publicato: D. HABICHORSTIVS *Rostoch. literati* p. 301. *sqq.*: Polyhistor. Lubecensium famigeratissimus, Summe Reu. Dn. Licent. a SEELEN, *Athenar. Lubecens. Part. III. Sect. I. p. 42. sqq.* persecuti sunt, & quam maxime Patria respublica, in cuius salutem operam & consilia dextre confert, impense depra-

praedicat. Susceperunt hi Coniuges fidei matrimonialis pignora bina:

Filiam, MARGARETAM CATHARINAM, Virginem animi corporisque dotibus abundantissimam, natam m. Ianuar. A. c1800c1., nuptuique collocatam A. c1800cxxxv. d. xxi. Iulii, Dn. D. GEORGIO WILHELMO DETHARDING, Icto & Practico Lubecensi indycto.

Filium summi Nominis, HERMANNVM GEORGIVM KROHN, natum c1800civ. circa Paschatis festum, I. V. D. & Syndicum de Republica Lubecensi praeclarissime meritum, quem Optimi Parentes Virgini Praecipuae dignitatis, & exquisitarum virtutum ornamentis fulgidissimae CATHARINAE ELISABETAE, Viri Magnifici, Illustris & Consulissimi, Domini HENRICI BALEMANNI, I. V. Licent & Consulis Senioris atque Dirigentis, de indycta Lubecensi Republica immortaliter promeriti, & quotidie excellentissime promerentis, Filiae A. c1800cxxx d. xxvii. April, auspicato connubio, consociatum, & ex eo quatuor Nepotes, quorum autem duo ad vitam iam meliorem transierunt, non absque intimis laetitiae sensibus progeneratos viderunt.

AVVM Paternum venerata est Virum Nobilissimum, Amplissimum ac Prudentissimum Dn. WOLHARDVM SEJNDEN, Consulem Ciuitatis Rostochiensis meritissimum A. c1800c1x1 d. 8. Martii demortuum, cui d. xiv. Mar. ii Programmate publico iustapersonavit D. HENRICVS RVDOLPHVS SEDURER, Acad. t. t. Rector, & S. R. Dn. a SEELEN *Athenar. Lubecens. Part. III. Sect. I. p. 158. sqq.* laudes amplissimas tribuit. Patriam habuit Consul b. m., Lubecam, 1600. d. 18. Maii natus. Singulari DEI prouidentia A. c1800cxxxii. ciuium vrbicorum ius adeptus, cum Virgine Ornatissima, MARGARETA SEBENS, coniugale foedus iniuit; A. c1800cx. xiii. d. 5. Septembr. Centum. Viris adscriptus; A. c1800cxxxv. d. 27. Ian. Prouisor aedis S. SPIRITV sacrae nominatus; A. c1800cxxxviii. d. 24. Februar. in Senatorium Ordinem cooptatus; denique, A. c1800c1. l. successor b. IOACHIMO KLEINSCHMIDIO, Consuli meritissimo, datus, & d. xxx. Ian. Consulari dignitate exornatus. Foecundum fuit matrimonium VI liberis, qui hoc ordine se exceperunt.

I. PETRVS, natus A. c1800cxxxiii. d. 25. Augusti; denatus A. c1800cxxxix. d. 30. April.

II. NICOLAVS, natus A. c1800cxxxv. d. 6. Octobr, eodem anno & die cum Fratre exstinctus. Vtrique morbo contagioso subito correpti occubuerunt, vnoque funere die II. Maii elati sunt, teste Programmate Exequiali D. IOANN. COIHMANNI, Theologi, Acad. Rectoris.

III. WOLHARDVS, Beatae Parens, quem antea laudaui.

IV. MARGARETA, nata A. c1800cxl. d. I. Iunii; denata A. c1800cxli. d. xviii. Martii. Programma eidem d. xxi. Martii scripsit Acad. Rector, D. NICOL. SCHÜTZKE, laus.

C

V:

V. AGNESA, nata A. MDCLXII. d. XX. Ianuar.

VI. ANNA, nata A. MDCLXIII. d. XVII. Nouembr.

Ultimo hoc partu absoluto, in febris ardorem incidit Probissima Matrona, & huic saeculo A. MDCLXIII. d. XXII. Nouembr. valedixit. Maritus viduus, biennio exacto, A. MDCLXIV. d. III. Decembr. secundas nuptias celebrauit cum Matrona spectatissima, CATHARINA EGGERDES, quae coniugem A. MDCLXI. d. VIII. Martii praemisit.

AVIA Paterna fuit MARGARETA EGGERDES, quae orbem ingressa est A. MDCLVIII. d. III. Iulii, procreata Viro integerrimo, Domino PETRO EGGERDES, Ciue primario, Mercatore, Cereuisiario, vt & Templi D. GEORGII praefecto fidelissimo, (filio PETRI EGGERDES, Ciuis Rostochiensis honestissimi, & MARGARETAE SEBASTIEN). Obiit is A. MDCLXXXI. d. XXIII. Augusti diem suum, postquam gemino coniugio successiue vsus erat. Prius contraxit cum lectissima foemina, CATHARINA SCHVMACHERS, A. MDCLV. d. XXIII. Martii e viuis euocata, quae ipsi peperit A. MDCLIII. d. IV. Nouembr. Dominum PETRVM EGGERDES, Ciuem praecipuum, & Mercatorem florentissimum, nec non aedis SPIRITVS S. Praefectum dexterimum, qui A. MDCLVI. d. II. Iunii facis concessit, Pater ex CATHARINA WENDES factus A. MDCLXXXV. d. XXIII. Decembr., Viri Praenobilissimi, Consulissimi atque Prudentissimi, Domini PETRI EGGERDES, Consulis Rostochiensis Amplissimi, cuius A. MDCLXXXI. d. IX. Octobr. placide defuncti, memoriam & merita prosecutus est D. AVGVSTVS VARENIUS, Acad. Rector Programmate Exequiali d. XIV. Octobr. publicato. Descendunt a beato Consule, eiusque Coniuge Praenobilissima, CATHARINA MARGARETA GERDES, A. MDCLXXIV. d. XVII. Ianuar. ad coelites translata, plures familiae splendidissimae, hic & alibi a V. liberis propagatae. Sunt illi sequentes.

I. CATHARINA MARGARETA, Vxor Viri Adm. Reuerendi, Dn. IOANNIS KRÜCKEN, Ecclesiastae olim templi Iacobaei fidelissimi.

II. PETRVS EGGERDES, Mercator & Cereuisarius eximius.

III. MARIA ELISABETA, nupta Amplissimo quondam Viro, Dn. DANIELI SASSIO, Mercatori primum Rostochiensi praecipuo, dehinc Potentissimi Daniae & Norwegiae Monarchae Commissario Bellico, nec non Agenti Rostochii Splendidissimo: quibus Parentibus optimis vitam debet Vir Excellentiss. atque Amplissimus, Dn. M. PETRVS SASSE, Professor Historiar. Ducalis Ordinarius inclytus, Collega Noster coniunctissimus.

IV. BALTHASAR IOANNES EGGERDES, Senator & Protonotarius Ciuitatis Rostochiensis grauissimus, quem Programmate funebri A. MDCLXXXIX. d. X. August. laudauit Theologus famigeratissimus, ALBERTVS IOACH, von KNAKEVITZ, Rector Academiae.

V. MATTHAEVS HENRICVS EGGERDES, Philos. Mag. & ad aed. SPIRITVS S. Pastor vigilantissimus, Praeceptor olim noster & in officio Ecclesiastico Antecessor, cuius exequias A. MDCLXXXII. d. XXI. Octobr. indixit Ictus celeberrimus, D. D. IOANN. CHRISTIAN. PETERSEN, Acad. t. t. Rector Magnificus, hodie Patriae Urbis Consul Senior, longe meritissimus.

Poste-

Posterius matrimonium laudatus Dn. PETRVS EGGERDES, iniit, cum Matrona praestantissima, ANNA LIPPERMANS, THOMAE ~~EGGERMAN~~, Cuius Rostochiensis, & ~~ENSEE~~ **BUSSEWEN**, filia; b. HENRICI BEHRENS, vidua, quae A. MDCCCXXIX. d. XIII. Februar, ex hac miseriarum valle migravit, postquam ex se natam reliquisset Filiam vnicam, muliebris virtutis atque decoris exemplum, futuram WOLHARDI STINDTEN, Consulis, tori sociam, beatae defunctae Aviam. Memoratu vero dignae sunt admirabiles diuinae sapientiae viae, quibus ad Rostochiensem Virginem adductus est Lubecensis, qui Rostochium numquam ante viderat. Verbis D. IOACH. STOCKMANNI, qui Rector Academiae ad funus MARGARETAE ~~EGGERES~~, a WOLHARDO STINDT, t. t. Senatore vrbis Primario & Iudice A. MDCCXLIII. d. XXVII. Nouembr. inuitauit, quae huc spectant, reperam. *Antequam haec Ciuitas Anno 1631. expugnata fuisset, a proprio Parente breui postmodum vitam cum morte commutante, cum pluribus aliis Virginibus Lubecam missa, & contubernio mensaeque D. M. PETRI DRESERII, Archidiaconi (Senioris) Reuerendi Ministerii Lubecensis, Pastorisque ad aedem Iacobaeam dignissimi (qui WOLHARDI STINDTII, proximus erat adfinis) commendata fuit. Iam vero ut probae merci emtor in procliui esse solet, ita pulchritudo animi, qua prae ceteris Virginibus ceteras enitebat MARGARETA defuncta, sociata cum corporis honesta dignitate, in amorem sui concitabat, iuuenem tunc ximum ac politissimum, ex Academiis, cum magna eruditione domum redeuntem DN. WOLHARDVM STINDT, Senatorem nunc vrbis huius primarium, ac Viduum adflictiissimum. Quare haec duo lectissima corda sic dispensante aequissimo sortis humanae arbitro, in coniugalem societatem primo per sponsalia Anno 1632. 8. Martii, (die enim 7. Martii primum huc venit) tandem per solennes Nuptias (praeuia copulatione in aede Mariana facta) 2. Maii hic Rostochii celebratas conueuerant. Reliqua, quae ad memoriam Optimae Matronae pertinent, ex iis, quae de b. Marito iam recitata sunt, deriuari queunt.*

PROAVVS Paternus fuit M. NICOLAVS STINDTIVS, Cremensis Holsatus, natus MDI XLIV, qui Rostochii summa cura & labore in studio sacrarum litterarum versatus, testibus litteris commendatitiis, Facultatis Theol. Rostochiensis nomine, a D. CHYTRAEO A. MDI LXXI. d. III. April. exaratis, & a Facult. Philosophica huius Almae A. MDLXXII. d. XXVII. Martii lauru Magisteriali exornatus, Gymnasii Lubecensis classis quartae Collega datus, & A. MDCLXXIX. d. IX. April. ex schola ad Ecclesiam Iacobaeam vocatus est, in qua, tandem Archidiaconus factus, symmystae munus egregie obiit, usque dum A. MDCCIX. d. XVII. April. ad ecclesiam triumphantem transiret, prout docent celeberrimus a SEELEN Athenar. *Lubecens Part. IV. c. X. §. VI. p. III. coll. Part. I. p. 126, b. SCHÜTZIVS Vita Chyrr. L. II. §. XXXVI. p. 228. 229. not. (c) §. XXXIX. p. 243. Pl. Reu. CASP. HENR. STURGE, Lubeca Lutherano-Euangelica Part. IV. §. IX. p. 568. sq.* Vxor NICOLAI STINDTII, NOSTRAE PROAVIA Paterna, fuit AGNETA, filia Reu. ROELERII, vel RÖLICHII, Lubecae quondam ad aedem Aegidianam, Pontificiorum sacris addictus Plebanus, qui repurgata ministerio b. LVTHERI religione, & agni-

ta veritate ad fidem Evangelicam adcessit, atque ecclesiae primum Aegidianae, post Marianae, ad quam transit, dexteritate sua plurimum profuit, ac tandem aetatis anno LXXXV., obiit d. vi. Maii A. MDCLXXV. Vxorem sibi adsciuerat AGNES WINKELMANN, progenitam viro spectatissimo, Dn. HENRICO WINKELMANN, Ciue & Negotiatore quondam Lubecensi primario, quae inter alios liberos eidem enixa est AGNETAM, NICOLAI STINDTII coniugem. Vid. praeter Programmata excitata, Celeberr. STURKE, l. c. Part. III. §. XXXIII. p. 310. 3II. p. 465., & Part. IV. §. IX. p. 569. Fecit AGNETA ROEPEREN, maritum NICOL. STINDTEN, Patrem WOLHARDI STINDTEN, Consulis, Beatae Aui, & vt caeteros omit- tam. AGNETAE STINDTIAE, nuptae Reuer. M. PETRO DREY- ERN, apud Lubecenses Archidiacono Iacobaeo, totiusque Synedr. Eccle- siastici Seniori. His Parentibus A. MDCCIII. fata est ANNA DREYER, A. MDCCXXV. elocata Consultiff. BERNHARDO HEIDE, M. V. Licentiato, cui V. peperit liberos, quos inter sola filiola AGNES, Auo. PETRO DREYERN. Senitum septuaginta quinque annorum, superstes relicta est. Nam Parentes & liberi quatuor, vno anno MDCCXXXVIII. mortem oppetierunt. Praecessit Filius BERNHARDVS, m. Aprili; successit Pater m. Maio; clausit agmen Mater cum terna prole, PETRO IO- ANNE, ANNA CATHARINA & MARIA HEIDEN, m. Septembr. Parentauit Rector Academiae, D. RHANE, Parenti d. xxiv. Maii; Ma- tri, tribusque liberis, eodem die humatis, d. xiii. Septembr. MDCCXXXVIII.

ABAVVS Paternus exstitit WOLDER, seu WOLHARD STINDT, Mercator Crempensis praecipuus, filius CLAVS STINDT, BEATAE ATAVI. Vxor WOLDERI, fuit CATHARINA, WILCKEN HEINE filia, quam doctissimus STURKE, l. c. Part. IV. §. IX. p. 568. CA- THARINAM HEYERS adpellat.

Maternam stirpem ne praeteruidisse videar, iis, quae de BEATAE Genetrice recensita iam sunt, de maioribus illius pauca quaedam ad- huc subiungam.

AVVM Maternum coluit DEFVNCTA Virum Praestantissi- mum, Dominum BERNHARDVM STEGEMAN, Ciuem & Merca- torem industrium, templique Iacobaei Prouisorem studiosissimum, Filium integerrimi Viri, BERENDT STEGEMAN, Ciuis Rostochien- sis praecipui & ANNAE STOLTEN, Patre IACOBO STOLT, Ciue pa- riter Rostochienfi honestissimo fatae.

AVIAM Maternam exosculata est Foeminam sui sexus virtu- tibus Ornatissimam, KVNIGVNDAM WENDTEN, quae maritum su- um BERNH. STEGEMAN, sobole exoptata sexies exhilarauit, mundoque excessit A. MDCLXXXVIII. mens. Decembr. Parentes ha- buit HENRICVM WEND, vel WENDT, (filium IOACHIMI WENDT, Ciuis Rostochienfi) vrbis huius Ciuem & Mercatorem primarium, qui curam xenodochii S. GEORGII per aliquot annos fidelissime susti- nuit; & ELISABETAM SCHVLTZEN, Matronam laudatissimam. Orta haec Pare est IOACHIMO SCHVLTZIO, (filio MATTHIAE SCHUL- TZEN, Ciuis & mercatoris huius ciuitatis celebris) ciue primario & pa-

& patriae amantissimo, cui seruiuit, cum in aliis officiis, quae sustinuit reipub. causa, tum in fideli cura aedis Marianae, cui annis compluribus praefuit: quo elogio eundem impertit Pastor ad aed. B. MARIAE, D. IOANNES QVISTORPIVS, Programmate funebri a se, Academiae Rectore, IOACHIMO SCHULTZEN (IOACH. filio). Cui huius urbis primario A. MDCCCXXXI. d. XXI. Maii scripto. Nomen dexterrimi viri organo Musico templi Mariani, quod socia ipsius opera A. MDCCCXCIII. absolutum & perfectum est, adscriptum hodiernum legitur. Matre gauisa est ELISABETA, KVNEGVNDA, vel KVNIGARDI, veteri DOBBINIORVM, apud nos sanguine creta, Viri integerrimi Domini CONRADI DOBBINS, Cuius primarii, & foeminae ornatissimae AGNETAE von HERBORDEN, filia. Prodiit ELISABETA in hanc lucem, vt refert D. HEINRICVS RVDOLPHVS REDEREN, Acad. Rector, Programmate in exequiis Matronae ornatissimae ac laudatissimae ELISABETHAE SCHULTZEN, viri olim spectatissimi, Dn HENRICI WENDE, Cuius & Mercatoris huius urbis olim primarii, viduae honestissimae, A. MDCLXVII. d. VII. Ian. scripto, 10. die Iulii Anno MDCCCXXXVIII, & cum annum XVII. aetatis ageret, viro spectatissimo Domino HENRICO WENDE, desponsata fuit. Vixit cum eodem per viginti annos in matrimonio concordis, & foecundo, vt pote sexena prole benedicta, duobus filiis, & quatuor filiabus. Nomina illorum posterorum causa huc referre operae pretium erit.

I. IOACHIMVS WENDIVS, Pastor templi cathedralis Lubecensis vigilantissimus, natus A. MDCCCXVIII. mense Iulio, denatus A. MDCCCXXXIV. d. XII. Septembr. *Επιτάφιος* eiusdem legitur in b. GOETZII *Elogiis Germanorum Theologorum Part II. p. 591 sqq.*, cum quibus comparatur saepius laudatus Dn. a SEELEN, *Athenar. Lubecens. Part. II. Sect. II. p. 400 sqq.*

II. HEINRICVS WENDE, Medicinae Doctor & apud Lubecenses Practicus celeberrimus.

III. ANGELA WENDEN nuptui data PETRO EGGEBRECHT, Cui & Mercatori huius urbis olim praeclaro.

IV. CATHARINA WENDEN, vxore PETRI EGGERS, cuius & mercatoris praecipui, nec non prouisoris aedis SPIRITVI S. consecratae, (supra memorati), quae A. MDCXXXVIII. d. 17. Iulii pie defuncta, mater exstitit b. PETRI EGGERDES, Consulis Rostochiensis.

V. ELISABETA WENDEN, desponsata CHRISTOPHORO STEPHANI, Icto Excellentissimo, atque Illustrissimi Principis Nassouici Consiliario intimo & Cancellario meritissimo.

VI. KVNEGVNDA WENDEN, coniux laudati BERNHARDI STEGMAN.

Mater ELISABETA WENDEN, nata SCHULTZEN, ultra quadraginta annos vidua, innumeras experta est miseras, variosque sustinuit casus & aduersitates; praecipuis inter diras illas belli executiones, quae hanc etiam urbem acerbè affecerunt, verum omnes difficultates bono cum DEO superauit, & fractis per aetatem naturae viribus, pie obiit die 30. Decembr. A. MDCCCLXVI.

D

Deti-

Detinuit nos haecenus BEATAE ingressus vitae insigni maiorum copia, & generis claritate conspicuus. Progressus vitae in sexu quidem sexiori, utpote priuatis negotiis destinato, paucioribus exponi posse videtur; sed plurima haud raro memoratu digna, saltem Diuinae prouidentiae documenta, exhibet. Nos summatim cuncta complectimur. Hilares exceperunt Optimi Parentes BEATAM, Natam primogenitam, tertio coniugii suauissimi anno, coelitus ipsis donatam. Sed cum quidquid ex carne natum est, caro sit, hoc est, peccato non tantum infectum, sed peccati quoque dominio & reari obnoxium, ab utroque ut liberaretur, vitaeque spiritualis, quae in CHRISTO IESU est, particeps redderetur Filia, lauacro aquae in verbo haud cunctanter illam regenerandam curarunt. Exserente vero se vna cum loquela paulatim rationis usu, pietatis semina eidem tempestive instillarunt. Subducto BEATAE annos vix quatuor habenti, fato tristissimo, a Supremi Numinis tamen voluntate sanctissima profecto, Genitore carissimo, omnis educationis cura in Matrem superstitem devoluta est. Neque haec suis defuit partibus, sed Filiam tam fidei magistris tradidit, qui illam cognitione Diuinae voluntatis, & artibus, quae ad facultatem promte legendi, expedite scribendi, scienter numerandi pertinent, imbuerent; quam ipsa timoris Domini, & prudentiae oeconomicae diligenter eidem praeiuit exemplo. Quanta vis sit educationis, nemo nescit. Quemadmodum enim mollis, quam indulgentiam vocamus, iudice QVINCTILIANO, neruos omnes & mentis & corporis frangit; sic, quae recta & liberalis est, ingenia bona efficit, ad honestatem atque erectam indolem fingens. Comprobauit id sua virtute BEATA, quae a Matre vidua tam sollicitè formata, annisque aucta, morum non minus elegantia, animique pulchritudine, quam corporis habitu, forma & venustate sic excelluit, ut cum Nobilissimis & Praestantissimis huius Ciuitatis Virginibus suae aetatis, in contentionem iret. Conciliarunt haec decora BEATAE adfectum honestissimum Viri Amplissimi & Prudentissimi, Domini IOANNIS GEORGII WETZELII, Senatoris grauiissimi, plurimisque in Patriam meritis inclyni. Is enim, confecto in hac Alma legum studio, & explicatis itineribus, quae ad Academias externas, Regiomontanam, Hafniensem, Soranam, ceterasque vrbes celebres comparauerat, redux officia Patriae dicabat, ideoque de domo sibi propria constituenda cogitabat. Adiutricem autem idoneam circumspiciens, Summo Numine dirigente & Matre dilectissima annuente, BEATAM Nostram ambiit atque exambiit, & sponsalibus rite peractis, mediante benedictione sacerdotali, A, MDCCXCIII. d. xxvi. Septembr. sibi coniugem adseruit. Inuenit, quam quaesierat, tori mensaeque sociam, piam, obsequiosam, officiosam, marito fide & amore additam, ad nutum illius promptam, rei familiari intentam, erga alios humanam, modestam, facilem, beneficam. Nullo negotio hinc intelligitur, quam, non dicam, pacatum, tranquillum, concors; sed suaue, iucundum, laetumque hoc exstiterit matrimonium. Neque sua gratia destituit illud benignissimus DEVS, sed amplissima benedictione cumulauit, praecipue vtriusque sexus progenie indolis praeclarae

clarae, Parentum laudatissimorum & virtutibus aemula, & gloriam propagante, & felicitatem amplificante, exornauit. En seriem illius!

I. *MARGARETA CATHARINA*, Matrona Nobilissima, eximiisque virtutibus instructissima. Lucem illa adspexit A. MDCXCV. d. 8. Iunii, & A. MDCXCV. d. 8. Octobr. auspiciatissimo connubio fuit copulata, Viro Amplissimo & Praecellentissimo, Domino *ERHARDO SPRENGEL*, Philos. Magistro Praeclarissimo, & Rectori de Schola Rostochiensium publica ultra xxxvi. annos insigniter promerito (laudato *im Etwas von gelehrten Rostockschen Sachen* A. MDCCXLII. p. 255. 273.), Patrueli Nostro honoratissimo & exoptatissimo. Fecit *BEATAM* quatuor Nepotum Aviam, qui hoc semet ordine excipiunt,

1. *IOANNES IACOBVS*, I. V. Cultor doctissimus, natus A. MDCCXVII. d. 11. Iulii, qui studia, quae in hac Vniuersitate dextre absoluit, ad fastigium enitens, Halae Magdeburgicae indefesse nunc persequitur, Aviae carissimae, quae ipsum in oculis ferebat, obitu inexpectato procul dubio vehementer conturbatus.

2. *GEORGIUS HENRICVS*, Legum Studiosus solertissimus, natus A. MDCCXIX. d. xxv. Ianuar., qui celebratissimos nostros lectos sedulo confectatur.

3. *GABRIEL HERMANNVS*, natus MDCCXXIV. d. xxix. April., & quarto aetatis anno denatus, scilicet A. MDCCXXVII. d. v. Decembr.

4. *HERMANNVS WOLHARD*, optimi ingenii puer, in spem Parentum & Patriae feliciter succrescens, natus A. MDCCXXXIII. d. xxvi. Iulii.

II. *ANNA SOPHIA*, orbe, quem A. MDCCXCVIII. d. iv. Iulii intrauerat, elapso trium mensium interuallo, iterum euocata & coelitis adscripta.

III. *IOANNA SOPHIA*, Foemina Ornatissima, suique sexus decoribus abundantissima, Parentibus beatis A. MDCCCI. d. xxvii. Augusti donata, & coniux A. MDCCXXIII. d. xxix. April. tradita, Viro Praestantissimo & Spectatissimo, Domino *IOANNI FRIDERICO BERG*, Ciui atque Mercatori florentissimo. aedis D. *IACOBO* sacrae Praefecto dexterrimo. Procreati his Parentibus sunt, praeter tres in vtero extinctos, septem liberi, *BEATAE* Nepotes & Neptes. Nomina eorum sunt haec.

1. *ANNA MARGARETA*, Virgo lectissima, nata A. MDCCXXIV. d. xiii. Maii.

2. *CATHARINA MARIA*, nata A. MDCCXXV. d. xi. April; denata A. MDCCXXVII. d. vii. Decembr.

3. *SOPHIA HENRICA*, Virgo venustissima, edita in lucem A. c1010ccxxvi. d. iv. Octobr.

4. *IOANNES IACOBVS*, natus A. c1010ccxxviii. d. xxi. Iunii; denatus A. c1010ccxxxiii. d. xiv. Maii.

5. *DIETERICVS HERMANNVS*, natus A. c1010ccxxx; denatus A. c1010ccxxxv. d. xxvii. Decembr.

6. *CATHARINA ELISABETA*, nata A. c1010ccxxxii. d. xxi. Maii, elegans grataque puella.

7. *ANNA DOROTHEA*, nata A. c1010ccxxxiv. d. v. Septembr.; denata A. c1010ccxxxv. d. xxvii. Decembr.

IV. *HERMANNVS WOLHARD WETZGEN*, l. V. Candidatus dignissimus & praestantissimus, vnicus Parentum filius, mundum ingressus A. c1010cciv. d. iv. Nouembr. Retinuit illum hactenus adfectus & reuerentia filialis in aedibus *BEATAE*, vt solitudinem eius & senectutem adleuaret. Retribuat *ALTISSIMVS* Viro Praecellentis pietatem in Matrem largissima benedictione!

Tanta haec fuit *BEATAE* felicitas, tantaque voluptas, quam ex matrimonio, Marito, Liberis, Generis, Nepotibus & Neptibus adcepit, adceptamque soli DEO, boni omnis fonti, merito retulit, quantam mortalium paucissimi consequuntur. Cui si adiungas dignitates, quibus Vir sensim auctus est, quarumque in partem Vxor tuo iure venit, (siquidem is A. c1010ccxcix. templi Mariani Praefectus designatus; A. c1010cc. Cassae Ciuitatis Secretarius electus: A. c1010cciii. Senatoris honoribus amplificatus, ad praecipua maiora officia, quibus amplissimus Rostochiensium Senatus exsplendescit, paulatim ascendit) fortunatissima *MATRONA* Nostra, & prosperitate numeris omnibus absoluta, gauisa esse censeretur. Sed quam nihil in hoc saeculo est omni ex parte beatum! Non tantum amor amaris, vt *SENECA* ait, expers non est; Sed nec vita coniugatorum domestica, multo minus christiana, ab afflictionibus & aerumnis liberata est. Non repetam, quantum, intra matrimonii interuallum, *BEATAE*, vulnus inflaxerit mors Genitricis; Filiae Secundo-genitae, & Nepotum; nec non valetudo infirma Mariti negotiorum mole obruti, publicisque casibus exhausti. Vnam adtingam Mariti Optimi mortem inopinatam, quae *BEATAM* prostrauit, & in maerorem immerfit. Visum enim fuit supremo rerum humanarum Moderatori vinculum paris coniunctissimi, quo nihil arctius, nihil copulatus esse poterat, anno vicesimo tertio ex improviso dissoluere, mortalibus exempto coeloque adscripto A. c1010ccxvi. d. xvi. Maii Viro Prudentissimo, ac Amplissimo, Domino *IOANNE GEORGIO WETZGEN*, Senatore grauisimo, cuius genus praeclarum & egregia merita, posteris, si qui erunt, commendauit Acad. Rector, D. *ALBERTVS IOACH. von RARCKBETZ*, Programmate in exequiis Viri Nobilissimi d. xxvii. Maii publicato. Ita excidit *BEATA* potissima, quam
ab

ab hoc aeuo exspectare poterat quaque in terris post DEVM erat potita, prosperitate in tristem Viduarum sortem detrusa, & aerumnis exposita. Neque tamen his succubuit MATRONA pientissima, mediis gratiae & salutis diuinitus constitutis, foederis baptismalis recordatione fiduciali, S. litterarum lectione & meditatione priuata (cum publicis sacris valetudinis gratia rarius interesse posset), S. coenae frequenti vsu confirmata; sed DEI virtute, supplici & assidua oratione impetrata, corroborata, spe in Patris coelestis per CHRISTVM nobis reconciliati misericordia fixa, quaeuis aduersa constanter tolerauit, dextreque superauit, per patientiam currens propositum nobis certamen, respiciens in fidei ducem & consummatorem, IESVM, qui pro proposito sibi gaudio sustinuit crucem, ignominiam contemnens, inque dextra throni DEI confedit: nec obliuiscens consolationis, quae nobis tamquam filiis loquitur: fili mi, ne negliges castigationem Domini, neque desice, ab illo correptus. Quem enim diligit Dominus, corrigit: castigat autem omnem filium, quem suscipit. Exprimo mentem BEATAE verbis PAVLI ad Hebr. XII, 1. 2. 5. 6.

Oppressit denique pie DEEVNCTAE, non quidem animum, sed corpus tamen, adpropinquans Senium, quod & ipsum morbus est, & plerumque morbos comites adsciscit, adeoque ad vitae egressum BEATAE nos deducit. Non enim praematura morte abrepta est MATRONA Praenobilissima, sed ad primos humanae senectutis annos, quos MOSES constituit, deuecta. Quo magis namque aetas ingrauescebat, eo magis firma & vegeta sanitate, qua alioquin valuerat, decrescens, hectica feбри inde ab aliquo tempore laborare coepit, quae cum altas radices egisset, tredecim plus minus mortem praecedentibus septimanis, lecto eandem adfixit. In consilium quidem adhibitus fuit Illustris atque Generosissimus Dominus IOANN. LVDOVICVS de SCHAPER, Medicinae Doctor celebratissimus, atque Practicus felicissimus, qui tam feбри hecticae quam symptomatibus, remediis efficacissimis obuiam ire haud neglexit. Sed frustra conatus est, oleumque & operam perdidit Vir Experientissimus, cum febris non tantum intenderetur, & pulmonibus exulceratis tussique exinde quotidie exasperata, virium non tam incrementum successuum, quam subitanea prostratio subsequeretur; verum etiam misere decumbens MATRONA eo adduci non posset, vt medicamentis praescriptis illo tempore, ordine, modoque, quem naturae, atque artis leges exposcunt, vteretur. Enixius de salute animae sollicita fuit aegrotā, quae retro sunt, cum Apostolo Phil. III. 13. 14. obliuiscens; ad ea vero, quae antrorsum, contendens: iuxta scopum persequens, ad proemium supernae vocationis DEI in CHRISTO IESV. Quem in finem lectione S. Scripturae, librorumque Asceticorum, inter quos IOANN. IAC. OTHONIS *Euangelischen Kranken-Trost, aus allen Sonn- und Fest-täglichen Euangelien* reliquis anteferebat, assidue delectabatur: precibus continuis, solidisque Veneran-

E

neran-

nerandi Confessionarii consolationibus, carnis mortisque tentationibus occurrebat: iterataque Sacramentalis epuli fruitione in IMMAMVELEM fiduciam augebat & confortabat. Atque sic praeparata ad beatam ἀνάλυσιν, adlocutionibus & suspiriis praesentium Liberorum, Generorum, Propinquorum atque Amicorum recreata, integra mente praedita placide expiravit, A. MDCCXLII. d. XVII. Decembr. in ipsa meridie circa horam XII., animam CHRISTI sanguine conspersam & sanctificatam ad beatorum sedes transmittens, postquam vivendo LXX. annos, tres menses & XXII. dies absoluerat, IV. liberorum Mater & XI. Nepotum, Neptumque Avia. Sit illius memoria in benedictione!

Explicatius pie defunctae MATRONAE ultima fata persequitur Vir Plurimum Reuerendus atque Praecellentissimus, Dominus IOACHIMVS WILHELMVS GERLING, Philos. Magister praeclarissimus, & ad aedem D. Virginis Pastor vigilantissimus, Collega noster aestimatissimus, cuius relationem ex more inferemus integram. Ita vero ille.

Matrona Praenobilissima iam beate defuncta, cuius memoriae hae inseruiunt literae, mihi antea non alia ratione quam ex Nominis fama & Prosapiae gloria cognita, ultimis vitae suae annis, sibi a confessionibus me esse desideravit. Quo officio ego functus, Eam cum multis corporis infirmitatibus conflictantem non sine animi dolore deprehendi, praeter quod istas salubre fidei & pietatis exercitium fuisse, hilariter sim compertus. Lecto quidem non quotidie affixa, sacro tamen coetui adesse, vsuque salutis mediorum publico animae curam agere impedita fuit. Quod autem morborum insultus publice fieri prohibebant, domi magno cum ardore restituere studuit Beata, probe rata, animae curam omnibus rebus esse anteferendam. Quam ob rem non sacrorum librorum solum lectioni ad quaerendum animae alimentum, assidue dedit operam, sed & usu sacramenti coenae saepius se confortavit, nil magis dolens, quam a cultu sacro publico privationem. Voluntas vero diuina continue aegre se habentem, iam Beatam, sub autumnii praeterlapsi initio decumbere, Eandem-

Eandemque variis afflictionum generibus tentari iussit. Hisce commota & abitum ex mundo serio meditata, se ad coelestia parans me accersendum voluit, ut absolutione sacerdotali ac sacrae coenae salutari fruitione, anima ingemiscens ad agonem proxime instantem novas caperet vires atque fidei incrementa. Ar enim vero quod Beata augurabatur, non adeo proxime aderat, sed ex consilio Dei nunquam reprehensibili magnum adhuc passionis stadium erat decurrendum, ut fides eius auro per ignem explorato redderetur pretiosior. Adstiti ego quoties aliae officii partes id concedebant, misere decumbenti, atque ne animus in tot tantisque tentationibus succumberet pro viribus a Deo concessis, sedulo praecauere studui, revocans Nostrae subinde in memoriam, quae ad confirmandam fidem spem & patientiam, sacri Codicis thesaurus largiter suppeditat. Quibus auide arreptis animoque applicatis, Defuncta tali Spiritus Sancti gratia instructa fuit, ut non diuinae tantum voluntati sese facile committere, sed etiam cruciatus corporis forti animo superare valuerit. Desiderans tandem in nouissimis diebus ut manducatione corporis sanguinisque Christi bibitione de salute fieret certior, iterata vice sacro hocce Epulo recreata est. A quo tempore quod crucis reliquum fuit piis cogitationibus & ad Deum fusis suspiriis, sibi minuere quae fuit, animo tranquillo & imperturbato vltimam expectans horam. Quae quoque Moriturae adeo felix exitit, ut accepta benedictione sacerdotali, intellectu adhuc praedita, placide obdormiuerit. Quiescat in pace.

Gratulor BEATAE deuictam mortem, vltimum hostem; animae sedes superiorum; corpori quietem suauissimam. Adprecor etiam superstitibus adflctis gratiam coelestem, tranquillam

tam in Domino mentem benigniora fata; laetamque ac diuturnam prosperitatem.

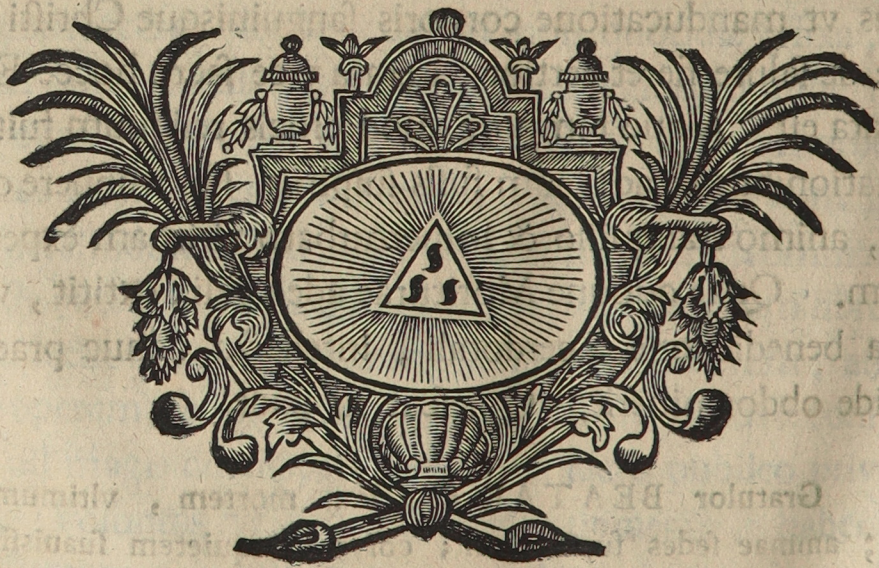
Nostrium est; Cives Academiae O. O. O. honoratissimi, MATRONAE Praenobilissimae memoriam illibatam conseruare, finem pium intueri, fidem immotam sequi: exuuiis autem publica solennitate hodie sepulcro condendis copioso confluxu iusta persolvere. Quod ut BEATAE probitati & virtutibus eximiis, atque praelustri FAMILIAE SPLENDIDISSIMAE debemus gloriae, & quemlibet officii christiani, propriaeque mortalitatis haud immemorem, ultro facturum esse, spero; ita, quo possum, studio a Vobis peto quam humanissime.

P. P. SVB SIGILLO RECTORALI,

A. MDCCCLIII. d. XI. Ianuarii.

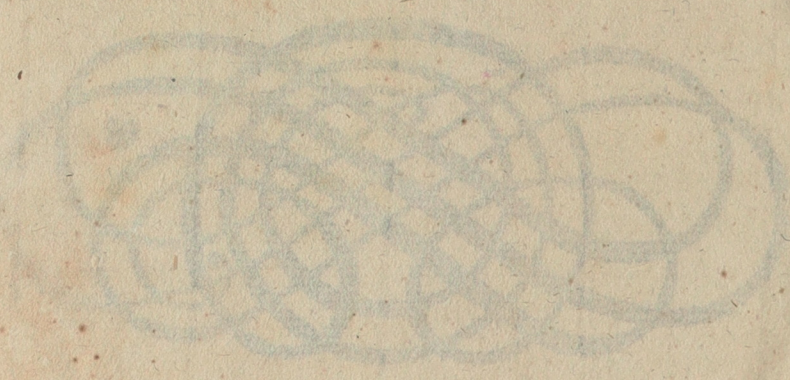
Conuentus erit in aede sacra D. MARIAE

hora I. pomeridiana.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

e amantissimo; cui seruiuit, cum in aliis officiis; quae su-
cipub. causa, tum in fideli cura aedis Marianae, cui annis
bus praefuit: quo elogio eundem impertit Pastor ad aed. B.

D. IOANNES QVISTORPIVS, Programmata funebri a se, Aca-
demice, IOACHIMO **SEHLEZEN** (IOACH. filio), Cui hu-
primario A. **CIOICXXXI**. d. **XXI**. Maii scripto. Nomen dex-
tri organo Musico templi Mariani, quod socia ipsius opera A. **CIO**
bsolutum & perfectum est, adscriptum hodiernum legitur.
uifa est ELISABETA, KVNEGVNDA, vel KVNIARDI, veteri
ORVM, apud nos sanguine creta, Viri integerrimi Domini
DOBBS, Cuius primarii, & foeminae ornatissimae
E von **HERBORDEN**, filia. Prodiit ELISABETA in hanc
vt refert D. HEINRICVS RVDOLPHVS **REDKEN**, Acad.
rogrammate in exequiis Matronae ornatissimae ac laudatissi-
ABETHAE **SEHLEZEN**, viri olim spectatissimi, Dn HEN-
ND, Cuius & Mercatoris huius vrbs olim primarii, vi-
estissimae, A. **CIOICLVII**. d. **VII**. Ian. scripto, 10. die Iulii An-
XXXVIII, & cum annum XVII. aetatis ageret, viro specta-

NRICO **WENDE**, desponsata fuit. Vixit cum
nnos in matrimonio concordis, & foecundo, vt-
enedicta, duobus filiis, & quatuor filiabus. No-
orum caussa huc referre operae pretium erit.

NDIVS, Pastor templi cathedralis Lubecensis vi-
natus A. **CIOICXVIII**. mense Iulio, denatus A. **CIO**
XII. Septembr. *Επιταφιος* eiusdem legitur in b.
Germanorum Theologorum Part II. p. 591 sqq., cum
etur saepius laudatus Dn. a SEELEN, *Athenar. Lube-*
et. II. p. 400 sqq.

WENDE, Medicinae Doctor & apud Lubecenses
errimus.

WENDE, nuptui data PETRO **EGGERDE**,
pri huius vrbs olim praeclaro.

WENDE, vxore PETRI **EGGER**, cuius
praecipui, nec non prouisoris aedis SPIRITVI S.
(supra memorati), quae A. **MDCXXXVIII**. d. 17.
ta, mater exstitit b. PETRI EGGERDES, Consulis

WENDE, desponsata CHRISTOPHORO STE-
cellentissimo, atque Illustrissimi Principis Nassi-
intimo & Cancellario meritissimo.

WENDE, coniux laudati BERNHARDI
r.

ABETA **WENDE**, nata **SEHLEZEN**,
anos vidua, innumeras experta est miserias, va-
asus & aduersitates; praepimis inter diras illas
uae hanc etiam vrbs acerbe affecerunt, verum
bono cum DEO superauit, & fractis per aetatem
e obiit die 30. Decembr. A. **CIOICLXVI**.

D

Deti-

